

Deel I: Het kind bevestigen

Dit document bestaat uit twee delen. In dit eerste deel wordt uitgelegd hoe we als opvoeder een jong kind duidelijk kunnen laten weten dat hij/zij gezien en gehoord wordt, met andere woorden: hoe we een kind kunnen bevestigen. In het tweede deel wordt ingegaan op de stap die hierop kan volgen.

Initiatief van het kind

Alles wat een kind uit zichzelf zegt, doet, voelt, wil of denkt, wordt een initiatief genoemd. Een kind kan op verschillende manieren een initiatief nemen. Het kan een geluid maken (bijvoorbeeld de baby die huilt omdat hij/zij honger heeft), iets aanwijzen (bijvoorbeeld de jonge peuter die nog niet met woorden kan duidelijk maken wat hij/zij bedoelt), een gezichtsuitdrukking maken (bijvoorbeeld verbaasd of verschrikt kijken). Het is van belang dat de opvoeder het kind laat weten dat hij zijn/haar initiatieven ziet. Doordat de initiatieven van het kind opgemerkt (= ‘ontvangen’) worden, voelt een kind zich gezien en gehoord. Dat is belangrijk: het geeft het kind het besef dat het er mag zijn en dat het de moeite waard is. Het ‘besef er te mogen zijn’ (ook wel bestaansrecht genoemd) vormt de basis voor het ontwikkelen van ik-besef, (zelf)vertrouwen en het aangaan van een veilige hechting.

Drie manieren waarop je een kind kunt bevestigen

1. Bevestigen zonder woorden

Als het kind een initiatief neemt, kan de opvoeder op diverse manieren reageren: oogcontact maken, een vriendelijke gezichtsuitdrukking, een naar het kind gerichte lichaamshouding, knikken, een knipoog geven, “hummen” (voor kleintjes), “aha” zeggen (voor iets oudere kinderen). Door al deze reacties laat de opvoeder het kind weten dat hij zijn/haar initiatief opmerkt (ontvangt).

---

¹ Dit document is ontwikkeld als bijlage bij het Behandelprotocol *RESTART DCM Werkwijze* in het kader van het ZonMw onderzoek *Kosteneffectiviteit van DCM behandeling in vergelijking tot het Lidcombe Programma: een gerandomiseerde trial*. Met toestemming van de auteurs is hiertoe een bestaande tekst van Prins van Haarlem (2004) bewerkt en uitgebreid.

2. Bevestigen met woorden

Bij jonge kinderen: zo letterlijk mogelijk (wel met een grammaticaal goede zin) herhalen wat het kind heeft gezegd. Bijvoorbeeld: het kind zegt: "Bus oma toe". De ouder herhaalt: "Wij gaan met de bus naar oma toe".

Bij oudere kinderen: in iets andere woorden herhalen of samenvatten wat het kind heeft gezegd. Bijvoorbeeld: het kind zegt: "Ik moet een spreekbeurt doen". Ouder: "Jij bent aan de beurt om een spreekbeurt te houden" (herhalen). Of een kind zegt: "Eerst hebben we gevoetbald, daarna met lego gespeeld en ook nog tv gekeken". Ouder: "Je hebt een heleboel verschillende dingen gedaan" (samenvatten).

N.B. Van nature herhalen ouders vaak iets in de vraagvorm. Het is echter belangrijk om een bevestiging niet vragend, maar stellend te geven: dus met een punt erachter, niet met een vraagteken en dat op een vriendelijke toon. Herhalen of samenvatten in de vraagvorm kan een kind het idee geven dat wat hij/zij zegt in twijfel wordt getrokken en daarmee het tegengestelde effect geven. Bijvoorbeeld: Een kind zegt: "Tis gelukt". Ouder: "Het is gelukt, mooi", in plaats van: "Is het gelukt?".

3. Het kind benoemen

Benoemen is, op een accepterende of instemmende manier, verwoorden wat het kind op dat moment aan het doen is, denkt, wil, voelt.

Doen: "Jij tekent met een groen kleurpotlood".

Denken: "Jij denkt: ik hoop dat mama het goed vindt".

Willen: "Jij wilt nog niet naar bed".

Voelen: "Jij bent bang dat het feestje niet doorgaat." / "Je bent teleurgesteld dat oma niet komt." / "Je bent boos dat we toch niet naar de dierentuin gaan".

Benoemen verwoordt wat er concreet en hier en nu gebeurt. Praten in het-hier-en-nu maakt de situatie duidelijk, overzichtelijk en voorspelbaar. Een kind weet waar het aan toe is, waardoor het zich geborgen en veilig voelt. Bijvoorbeeld: "Jij pakt het blauwe blokje" (in plaats van: "Jij bent aan het spelen"). Of: "Jij bent teleurgesteld dat je niet uitgenodigd bent" (in plaats van: "Gisteren was je woedend").

Benoemen wordt, net als het geven van een bevestiging, stellend gedaan, op een vriendelijke toon, dus niet met een vraagteken maar met een punt erachter. Bij benoemen van gevoelens of gedachten verplaatst de opvoeder zich in de gedachten- of de gevoelswereld van het kind.

Soms schat men wat het kind voelt of denkt verkeerd in. Dat is niet erg omdat het kind zich, juist door het benoemen, uitgenodigd zal voelen om de inschatting van de opvoeder te 'corrigeren'. Het gaat immers om de juiste afstemming van de opvoeder op het kind. Bijvoorbeeld, als het kind niet begint met eten, schat de ouder in: "Jij hebt nog geen trek". Kind: "Ik heb best trek, maar ik heb gewoon geen zin in spinazie".

Benoemen dient zoveel mogelijk neutraal, zonder waardeoordeel, te zijn. Dit betekent dat negatief gedrag niet met een oordelende lading wordt benoemd. In plaats van "Je bent vervelend" benoem je wat er gebeurt: "Je zit tegen mijn stoel te stoppen". Benoemen bevat ook geen mening of een compliment, dus niet: "Jij maakt een mooie tekening", maar "Jij bent aan het tekenen".

Benoemen begint altijd met "jij". Het is dan namelijk zeker dat het over het kind gaat en niet over jezelf.

Benoemen versterkt evenals bevestigen met woorden niet alleen het zelfvertrouwen; beide stimuleren ook de taalontwikkeling.

Waarom is het belangrijk om een kind te bevestigen?

Met het geven van een bevestiging geef je het kind 'de boodschap' dat je in hem/haar geïnteresseerd bent. Hierdoor ervaart het kind dat het de moeite waard is, het geeft een gevoel van veiligheid. Daarnaast helpt het een kind bij het ontwikkelen van (zelf)vertrouwen. Door een kind te benoemen houdt de opvoeder het kind als het ware een niet-oordelende spiegel voor. Daardoor voelt een kind zich niet alleen gezien, maar realiseert het zich op dat moment ook waar het mee bezig is. Benoemen kan impulsief gedrag of opgewonden gedrag van het kind dempen of voorkomen. Een kind dat benoemd wordt, ervaart zichzelf nadrukkelijker en het ontwikkelt daardoor een (sterker) ik-besef en eigen identiteit. Hierdoor kan een kind, op weg naar de volwassenheid, gemakkelijker zichzelf blijven in een groep.

Conflictsituaties

De ervaring is dat het nadrukkelijk opmerken (herhalen of samenvatten) van het initiatief van het kind, bijzonder goed werkt in (dreigende) conflictsituaties.

Op momenten dat emoties (ongeduld, teleurstelling, vermoeidheid, irritatie, boosheid) een rol spelen, vergeten opvoeders de herhaling/samenvatting van wat een kind zegt echter vaak. Men reageert, begrijpelijkerwijs, vanuit zichzelf en vaak zit hierin een correctie of "afwijzing"

verpakt. Het kind past zich aan en doet dat wat er van hem/haar verwacht wordt, of het conflict laait verder op.

Als het opvoeders lukt om ook tijdens een moeilijk moment te herhalen of samen te vatten, zal het conflict minder hoog oplopen of misschien zelfs wel eens te voorkomen zijn.

De gedachte hierachter is dat een kind dat zich nadrukkelijk gehoord en begrepen weet, op zijn/haar beurt eerder bereid en in staat is om gehoor te geven aan dat wat de opvoeder van hem/haar vraagt.

Een bevestiging geven, en dan?

Hetgeen een kind zegt herhalen, samenvatten of benoemen wat het doet, is niet hetzelfde als ermee instemmen of een kind zijn/haar zin geven. Na de herhaling, samenvatting of benoeming volgt namelijk vaak een 'tweede stap'; iets dat de opvoeder er achteraan zegt of vraagt.

Bijvoorbeeld: een kind heeft geen zin om op te ruimen en aan tafel te komen om te eten. Vaak reageert een ouder als volgt: "Ruim je spullen even op, we gaan zo aan tafel". Het kind treuzelt en zegt: "Ik heb nog geen trek" en doet niet wat er gevraagd wordt. Een benadering waardoor het kind zich gehoord en begrepen weet en waardoor het eerder bereid is te doen wat de ouder vraagt, is bijvoorbeeld: "Je hebt nog geen zin om te eten (=herhalen). Je wilt eigenlijk nog verder spelen; je bent ook zo lekker bezig. (= benoemen). We gaan zo toch eten (= mening). Weet je wat, ik help je even met opruimen" (= voorstel) Of: "Leg je spullen maar even ergens anders neer, dan kun je na het eten weer verder gaan" (= positief voorzeggen).

Deze tweede stap die volgt op het geven van een bevestiging wordt in deel II uitgebreid besproken.

Communiceren met kinderen: een andere benaderingswijze

M.C. Franken en C. de Sonnevill-Koedoot²

Deel II: De tweede stap

In het eerste deel is het bevestigen van het kind besproken. Dit deel gaat in op de stap die hier vaak op volgt.

Het geven van bevestiging, en dan?

Ten overvloede: er wordt altijd eerst een bevestiging gegeven. Vervolgens kan er een tweede stap worden gezet. We onderscheiden twee vormen, A en B.

A. een verdieping: de opvoeder geeft zijn mening, doet een voorstel, maakt een afspraak of stelt een vraag.

Let er bij het maken van de tweede stap op dat het geen “overhoren” wordt: het contact met het kind staat op de voorgrond. Voorbeelden hiervan, met als eerste stap het benoemen: Ouder: “Jij wilt eerst douchen en dan nog even tv kijken” (=benoemen). “Ik vind dat een goed idee” (=mening geven).

Ouder: “Jij hebt trek” (=benoemen). “Laten we vandaag pannenkoeken eten” (=een voorstel doen).

Ouder: “Jij hebt nu zin in een snoepje” (=benoemen). “Als wij koffie drinken, mag jij iets lekkers” (=afpraak maken).

Ouder: “Jij bent boos” (=benoemen). “Kun je vertellen waarom je boos bent?” (=vraag stellen).

B. De opvoeder zegt positief voor.

Als een kind ongewenst gedrag laat zien, benoemen we dit in een eerste stap neutraal, bijv. “Jij pakte nog een koekje”. In de tweede stap wordt er door ‘positief voorzeggen’ sturing aangegeven op een opbouwende manier, bijv. “Leg het koekje maar gauw terug”. Bij positief voorzeggen zeg je als opvoeder niet wat je niet wilt, maar juist wat je wel wilt.

---

² Dit document is ontwikkeld als bijlage bij het Behandelprotocol *RESTART DCM Werkwijze* in het kader van het ZonMw onderzoek *Kosteneffectiviteit van DCM behandeling in vergelijking tot het Lidcombe Programma: een gerandomiseerde trial*. Met toestemming van de auteurs is hiertoe een bestaande tekst van Prins van Haarlem (2004) bewerkt en uitgebreid.

Het helpt daarbij om de positieve bedoeling achter uw kinds gedrag te ontdekken - geef uw kind bij het benoemen als het kan het voordeel van de twijfel, bijv. "Je had zo'n zin in nog een koekje. Daarom pakte je er nog een".

Een ander voorbeeld: als een kind steeds over een broertje komt klikken: Ouder: "Jij wilt graag op je broertje letten / goed voor je broertje zorgen" (=benoemen van intentie). "Ik zal goed op hem letten. Ga maar lekker verder met puzzelen / Pak maar vast de blauwe stukjes voor de puzzel" (=positief voorzeggen). In plaats van: "Hou toch eens op met dat klikken over je broertje".

Door middel van 'positief voorzeggen' biedt een opvoeder duidelijkheid, begrenzing, richting en structuur. Ook dit geeft een kind houvast en veiligheid. Het kind weet dan namelijk wat het wel kan doen.

Waarom is de tweede stap belangrijk?

Op weg naar de volwassenheid, moet een kind zich op verschillende gebieden ontwikkelen. Een kind moet leren praten. Een kind moet, bij zijn leeftijd passende, activiteiten kunnen uitvoeren. Een kind moet contacten kunnen aangaan en 'onderhouden'. Anders gezegd: een kind heeft verschillende ontwikkelingstaken. Deze ontwikkelingstaken verricht een kind voor een groot deel in relatie tot zijn/haar opvoeders. Zouden opvoeders een kind alleen bevestigen, dan ontwikkelt het zich onvoldoende. Door het toevoegen van een mening, voorstel, afspraak of vraag, leert een kind attent te zijn op de ander. Dit is een voorwaarde om zich te (leren) verplaatsen in en rekening te (leren) houden met de ander.

Referenties

Prins van Haarlem (2004). Advies bij opvoeding en bijzonder gedrag. www.prinsvanhaarlem.nl

Dekker, J., Hoogland, M., Eliëns, M. & Van der Giessen, J. (2004). Video-interactiebegeleiding. Houten: Bohn, Stafleu Van Loghum.